

V БӨЛІМ. ҚОСЫМШАЛАР

ҚОСЫМША 1. РЕФЕРИДІҢ КОМАНДАЛАРЫ МЕН ЫМ-ИШАРАЛАРЫ

1. Жалпы ережелер

- 1.1. Реферидің командалары реферидің таңдауы бойынша қазақ немесе орыс тілінде беріледі.
- 1.2. Реферидің ым-ишаралары спортшыларға, төрешілерге және көрермендерге анық әрі түсінікті болуы тиіс.
- 1.3. Рефери жекпе-жекті дауыс командалары мен белгіленген ым-ишаралар арқылы басқарады.

1. Негізгі командалар

Спортшыларды алаңға шақыру

Рефери қолдарын спортшыларға қарай бағыттап, кейін олардың алаңдағы орындарын көрсетеді.

Команда: «Көк! Қызыл!» / «Синий! Красный!»

Сәлемдесу

Спортшылар өз орындарын алған кезде рефери тағзым жасайды.

Команда: «Құрмет!» / «Поклон!»

Тағзымнан кейін спортшылар қол алысады.

Жекпе-жектің басталуы

Рефери спортшылардың арасындағы қолын көтеріп, төмен қарай түсіреді.

Команда: «Сайыс!» / «Бой!»

Жекпе-жекті тоқтату

Рефери алақанын спортшылардың арасына шығарады.

Команда: «Тоқта!» / «Стоп!»

Уақытты тоқтату

Рефери алақандарымен «Т» белгісін жасап, хронометристке қарайды.

Команда: «Уақытты тоқтат!» / «Остановить время!»

Спортшыларды бастапқы орынға қайтару

Рефери алаңның ортасын көрсетеді.

Команда: «Ортаға!» / «На исходную позицию!»

3. Ноқдаун

Рефери жекпе-жекті тоқтатып, ноқдаун жасаған спортшы жағына қолымен көрсетеді, оған ұпай берілгенін білдіреді.

Команда: «Алты ұпай!» / «Шесть баллов!»

4. Ұстап тұру

Ұстап тұруды есептеуді бастау

Рефери ұстап тұру жағдайындағы спортшыларға алақанымен көрсетеді.

Команда: «Ұстау!» / «Удержание!»

Ұстап тұру есептелді

Рефери қолын жоғары көтереді.

Команда: «Ұстағаны үшін балл!» / «Балл за удержание!»

Ұстап тұру есептелмеді

Рефери қолдарын екі жаққа жаяды.

(команда берілмейді)

5. Тәртіптік санкциялар

Ескерту

Рефери тәртіп бұзған спортшыны көрсетеді.

Команда: «Ауызша ескерту!» / «Замечание!»

Бірінші қатаң ескерту

Рефери бір саусағын көтереді.

Команда: «Бірінші ескерту!» / «Первое предупреждение!»

Екінші қатаң ескерту

Рефери екі саусағын көтереді.

Команда: «Екінші ескерту!» / «Второе предупреждение!»

Үшінші ескерту — дисквалификация

Рефери алаңнан шығу бағытын көрсетеді.

Команда: «Үшінші ескерту — дисквалификация!»

6. Бапкерге (қолдаушыға) қатысты санкциялар

Бапкерге ескерту

Рефери бапкерге бұрылып, ашық алақанымен оны көрсетеді.

Команда: «Бапкерге ескерту!»

Бапкерді шығару

Рефери жарыс аймағынан шығу бағытын көрсетеді.

Команда: «Бапкер жарыс аймағынан кетсін!»

7. Жекпе-жектің аяқталуы

Жеңімпазды жариялау

Рефери жеңімпаз спортшының қолын көтереді.

Форманы түзету

Рефери қолдарын аяқастырып төмен түсіреді.

Команда: «Киімді түзет!» / «Привести форму в порядок!»

БӨЛІМ 2. ЖАРЫС АЛАҢЫНЫҢ СХЕМАСЫ

1. Жалпы ережелер

1.1. Ойдене бойынша жекпе-жектер арнайы спорттық алаңда (кілемде) өткізіледі.

1.2. Алаң шаршы немесе дөңгелек пішінде болуы мүмкін.

1.3. Алаң келесі бөліктерден тұрады:

— жекпе-жек аймағы;

— қауіпсіздік аймағы.

1.4. Алаңның беті тегіс, серпімді және қауіпсіз болуы, лақтыру техникасын орындауға жарамды болуы тиіс.

1.5. Жабынның қалыңдығы құлау мен лақтыруларды қауіпсіз орындауды қамтамасыз етуі тиіс.

2. Алаңның өлшемдері

2.1. Алаңның жалпы өлшемі 8–10 метр аралығында болады.

2.2. Жекпе-жектің орталық аймағы 6–8 метр аралығында болады.

2.3. Жекпе-жек аймағының айналасында спортшылардың аймақтан шығып кеткен кезде жарақат алмауын қамтамасыз ету үшін қауіпсіздік аймағы орналасады.

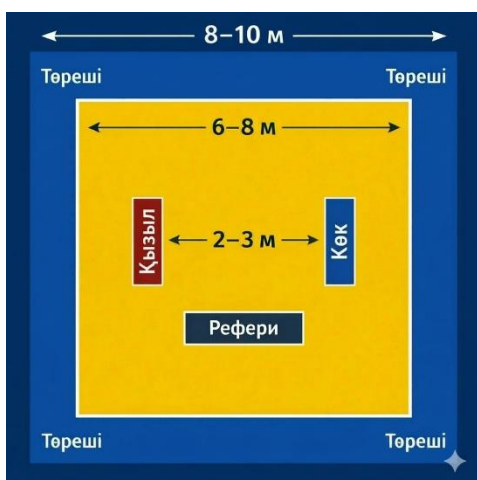
2.4. Қауіпсіздік аймағының ені лақтырудан кейін спортшылар қозғалысының қауіпсіз жалғасуын қамтамасыз етуі тиіс.

3. Алаңды белгілеу

- 3.1. Алаңда жекпе-жектің орталық аймағы белгіленеді.
- 3.2. Орталықта реферидің орны белгіленеді.
- 3.3. Орталықтың сол жағында Қызыл спортшының орны белгіленеді.
- 3.4. Орталықтың оң жағында Көк спортшының орны белгіленеді.
- 3.5. Белгілеу спортшылар мен төрешілер үшін анық және жақсы көрінетін болуы тиіс.
- 3.6. Спортшылардың орындары келесі тәсілдермен белгіленуі мүмкін:
  - түрлі түсті лента;
  - жабынның боялған элементтері;
  - кілемнің арнайы белгісі.
- 3.7. Белгілеу жекпе-жекті өткізуге кедергі келтірмеуі тиіс.

4. Алаңның схемасы

Төменде аймақтар мен қатысушылар орындарының орналасу схемасы келтіріледі.

ҚОСЫМША 3. ТӨРЕШІ ЖАЗБАСЫ

1. Төреші жазбасының мақсаты

- 1.1. Төреші жазбасы бүйірлік төрешілердің жекпе-жек нәтижелерін тіркеуге арналған.
- 1.2. Төреші жазбасында келесі мәліметтер көрсетіледі:
  - спортшыларға берілген ұпайлар;
  - жарияланған ескертулер;
  - жекпе-жектің қорытынды нәтижесі.
- 1.3. Төреші жазбасын әрбір бүйірлік төреші жеке толтырады.

2. Төреші жазбасын толтыру

- 2.1. Бүйірлік төрешілер жекпе-жек барысында төреші жазбасында келесілерді белгілейді:
  - спортшыларға берілген ұпайлар;
  - жарияланған ескертулер.
- 2.2. Жекпе-жек аяқталғаннан кейін бүйірлік төрешілер төреші жазбасының қорытынды бөлігін толтырады.
- 2.3. Толтырылған төреші жазбасы рефериге беріледі.

3. Төреші жазбаларын тексеру

- 3.1. Рефери төреші жазбаларын жедел тексеруге міндетті.
- 3.2. Қателер немесе дәлсіздіктер анықталған жағдайда рефери тиісті бүйірлік төрешіден дереу нақтылайды.
- 3.3. Тексерілгеннен кейін рефери төреші жазбаларын алаң хатшысына береді.

4. Жекпе-жек нәтижесін шығару

- 4.1. Алаң хатшысы төреші жазбаларын қабылдап, олардың дұрыс толтырылуын тексереді.
- 4.2. Төреші жазбалары негізінде хатшы:
  - спортшылардың қорытынды ұпайларын есептейді;
  - жекпе-жектің қорытынды нәтижесін анықтайды.
- 4.3. Есептелгеннен кейін хатшы жарыс таблосына қорытынды есепті шығарады.

5. Төреші жазбаларының айырмашылығы

- 5.1. Егер төреші жазбалары әртүрлі болса, нәтиже төрешілер шешімдерінің көпшілігімен анықталады.
- 5.2. Егер бүйірлік төрешілердің көпшілігі бір спортшыны жеңімпаз деп анықтаса, сол спортшы жеңімпаз болып танылады.
- 5.3. Егер барлық төрешілер бірдей нәтиже көрсетсе, жеңімпаз бірауыздан қабылданған шешіммен анықталады.

6. Төреші жазбасы

ТӨРЕШІ ЖАЗБАСЫ

Тегі аты
Ұпайлар
Ескертулер
Нәтиже

Жекп-жек № _____

Тегі аты
Ұпайлар
Ескертулер
Нәтиже

Төреші _____

ҚОСЫМША 4. ӨЛШЕУ ХАТТАМАСЫ

1. Өлшеу хаттамасының мақсаты

- 1.1. Өлшеу хаттамасы Ойдене жарыстарына қатысатын спортшылардың салмақ өлшеу нәтижелерін тіркеуге арналған.
- 1.2. Хаттаманы жарыстың бас төрешісі тағайындаған өлшеу комиссиясы жасайды.
- 1.3. Өлшеу нәтижелері спортшыларды жарысқа жіберудің және оларды салмақ дәрежелері бойынша бөлуінің негізі болып табылады.

2. Хаттаманы рәсімдеу тәртібі

- 2.1. Өлшеу хаттамасына келесі мәліметтер енгізіледі:
  - жарыстың атауы;
  - өлшеу күні мен орны;
  - жас тобы;
  - салмақ дәрежесі;
  - спортшының тегі мен аты;
  - командасы (клуб, өңір);
  - спортшының нақты салмағы;
  - рұқсат белгісі.
- 2.2. Өлшеу өлшеу комиссиясының мүшелері қатысуымен жүргізіледі.
- 2.3. Өлшеу аяқталғаннан кейін хаттамаға:
  - өлшеу комиссиясының төрағасы;
  - комиссия мүшелері қол қояды.
- 2.4. Хаттама жеребе жасау үшін жарыстың бас хатшысына беріледі.

3. Өлшеу хаттамасының формасы

_____ 20__ г.   Жас тобы _____   Салмақ дәрежесі _____

№	Тегі, аты	Туған жыл	Команда	Таза салмағы	Рұқсат

Дәрігер _____

Өлшеу төрешісі _____

БӨЛІМ 5. ЖАРЫСҚА ҚАТЫСУ ӨТІНІМІ

1. Өтінімнің мақсаты

1.1. Қатысу өтінімі — Ойдене жарыстарына спортшылардың қатысуын растайтын ресми құжат.

1.2. Өтінімді ұйым, клуб немесе команда өкілі береді.

1.3. Өтінім мыналарды растайды:

- спортшының командаға тиесілігін;
- жас және салмақ дәрежесіне сәйкестігін;
- медициналық рұқсаттың болуын.

1.4. Спортшы белгіленген тәртіпте рәсімделген өтінім болған жағдайда ғана жарысқа жіберіледі.

2. Өтінімді беру тәртібі

2.1. Өтінім жарыс басталғанға дейін мандаттық комиссияға беріледі.

2.2. Өтінімге:

- команда жетекшісі;
- спортшыларды жарысқа жіберген дәрігер қол қоюы тиіс.

2.3. Өтінімде спортшылар туралы келесі мәліметтер көрсетіледі:

- тегі мен аты;
- туған жылы;
- салмақ дәрежесі;
- дисциплина;
- спорттық ұйым (клуб, өңір).

2.4. Дәрігер өтінімде спортшылардың жарысқа қатысуына медициналық рұқсатты растайды.

3. Өтінім формасы

(жарыстың атауы) _____ қатысу үшін
_____ командадан өтінім

№	Тегі, аты	Туған жылы	Салмақ дәрежесі	Уровень (пояс)	Дәрігер рұқсаты	Дәрігер қолы
---	-----------	------------	-----------------	----------------	-----------------	--------------

Осы өтініммен біз төмендегілерді растаймыз:

- спортшылар туралы ұсынылған мәліметтердің дұрыстығын;
- барлық тіркелген спортшылардың контактты спорт түрлері бойынша жарыстарға қатысуға жарамды қолданыстағы медициналық рұқсатының бар екенін;
- спортшылардың, бапкерлердің және команда өкілдерінің Ойдене жарыстарының Ережелерімен танысқанын;
- жарыс барысында спортшылардың осы Ережелер талаптары мен тәртіпті сақтауына жауапкершілік қабылданатынын;
- жарысқа қатысу кезінде спортшылардың өмірі мен денсаулығына команда жетекшісінің жауапты екенін.

Команда жетекшісі: _____ Қолы _____

Дәрігер: _____ Қолы _____

Күні _____

БӨЛІМ 6. НАРАЗЫЛЫҚ НЫСАНЫ

1. Нысанның мақсаты

1.1. Осы нысан жекпе-жек нәтижесіне немесе төрешілер бригадасының әрекеттеріне наразылық беру үшін қолданылады.

1.2. Наразылықты команда жетекшісі немесе спортшының бапкері береді.

1.3. Наразылық осы Ережелерде белгіленген мерзімде жазбаша түрде беріледі.

2. Наразылық мазмұны

Наразылықта келесі мәліметтер көрсетіледі:

- жарыстың атауы;
- жекпе-жек күні мен нөмірі;
- салмақ дәрежесі;
- спортшылардың тегі;
- келіспейтін жекпе-жек эпизодының сипаттамасы;
- наразылықтың негіздемесі;
- бейнежазбаға сілтеме (бар болса).

3. Жарыстың атауы

Жарыстың атауы	
Күні	
Жас тобы	
Салмақ дәрежесі	
Жекпе-жек №	
Көк спортшының тегі, аты	
Қызыл спортшының тегі, аты	
Даулы эпизодтың сипаттамасы	
Наразылық беру негізі	
Бейнежазбаның болуы	☐ Иә ☐ Жоқ

Команда жетекшісі/ Бапкер: _____

Қолы _____

БӨЛІМ 7. ЖАРЫСТЫҢ БАС ТӨРЕШІСІНІҢ ЕСЕБІ

1. Есептің мақсаты

1.1. Бас төрешінің есебі — Ойдене жарыстарының өткізілу нәтижелерін көрсететін ресми құжат.

1.2. Есеп жарыс аяқталғаннан кейін бас төреші тарапынан жасалады.

1.3. Есеп Ойдене Федерациясына немесе жарыс ұйымдастырушысына жіберіледі.

2. Есептің мазмұны

Есепте келесі мәліметтер көрсетіледі:

- жарыстың атауы;
- жарыстың өткізілген орны мен күні;
- жарыс дисциплиналары;
- қатысқан командалар саны;
- спортшылар саны;
- төрешілер алқасының құрамы;
- өткізілген жекпе-жектер саны;
- спортшылар жарақаттары туралы мәліметтер (болған жағдайда);
- берілген наразылықтар және қабылданған шешімдер туралы мәліметтер;
- тәртіптік санкциялар туралы мәліметтер (болған жағдайда);
- жарысты ұйымдастыруға жалпы баға.